

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

mars 2 • 2018

Datering och bestämning
av brakteater – fyra olika
metoder

Översikt över gotländska
mynt cirka 1361 – 1565
under dansk överhöghet

En bödels lön avtalad
i mars 1635

SHM – ny förkortning
för myndigheten
Statens historiska museer

Program för SNF:s årsmöte
i Åbo 12–13 maj 2018

30 kronor

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 kr

1/8 sida
72 × 50
mm
350 kr

1/6 sida
47 × 105
mm
400 kr

1/4 sida
72 × 105
mm
600 kr

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 kr

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 kr

mittuppslag
5 000 kr

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 kr

4:e omslagssidan
5 000 kr

SNT behåller samma låga annonspriser även 2018

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: enskilda SNF-medlemmar erbjuds **gratis annons** med högst tre rader att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se

Annonsen som inte är förenliga med SNF:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 2 • 2018

ARTIKLAR OCH NOTISER

SID.

Datering och bestämning av brakteater — fyra olika metoder	32–38
SHM – ny förkortning för myndigheten Statens historiska museer	38
Översikt över gotländska mynt cirka 1361–1565 under dansk överhöghet	39–41
Program för SNF:s årsmöte i Åbo 12–13 maj 2018	42
En bödels lön avtalad i mars 1635	43
Guldbrakteater	46

FASTA RUBRIKER

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS BOKBUTIK.	44
BOKTIPS – LÄSTIPS. Några anteckningar om två finska myntsamlare och en tidig finsk myntbok	45
FRÅGESPALT.	45
PRESSKLIPP 1853. Göteborgs musei myntkabinett	46
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	47
PERSONALIA. Viacheslav Kuleshov – ny postdok vid Numismatiska forskningsgruppen	47
AUKTIONER & MÄSSOR.	48
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	50

OMSLAG

Liljan och lammet ses på örtugen från Gotland. Ett lamm med fana är Visbys stadsvapen. I staden verkade tyska hansaköpmän. Örtugens åtsida visar en lilja, tyskarnas symbol. Runtom båda sidor löper texten MONETA CIVITATIS WISBYCENCIS = staden Visbys mynt. För örtugen kunde man växla till sig 12 penningar. Så såg de gotländska örtugarna ut i mer än hundra år om än med viss variation. Just denna räknas till de tidigaste, cirka 1340/50 till 1380/90. Vikten är ungefär 1,30 gram, diametern 18 mm. Först omkring 1370 infördes örtugen på svenska fastlandet.

KUNGL. MYNTKABINETTETS SAMLINGAR. FOTO: KMK

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar

kl. 10 - 12 och 13 - 16
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 kr / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik*.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder material till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2017 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X

VÅREN 2018

Föreningens aktiviteter

Våra medlemmar är varmt välkomna till SNF:s föreningskvällar. De är med få undantag förlagda till sista onsdagen i månaden, vår och höst. Vi ses både i samband med föredrag och under enklare former, alltid med ämnet numismatik. Passa på att botanisera i vårt numismatiska bibliotek innan samvaron, öppet från cirka 16.00. Se SNF:s hemsida: www.numismatik.se/2om_oss/biblioteket.php

GOTLAND FÖRST MEN INTE SIST MED ÖRTUGAR.

Kjell Holmberg avslutar nu sin introducerande serie om svensk mynthistoria i SNT 2016:1 till 2017:2 samt 2018:1-2. I förra numret och detta berättas i korthet om den gotländska myntningen, vars örtugsprägling inleddes omkring 1340 och vars motsvarande mynt i och med övergången till dansk mynträkning cirka 1450 benämndes hvid. I Sverige fortsatte örtugsutmyntningen fram till 1591, då den upphörde under Johan III.

Roger Svensson har i SNT 2017:1, 5, 8 skrivit om tidsbegränsade mynt och om myntningspolitik i det medeltida Sverige. I detta nummer redovisar han olika metoder som kan användas för att bestämma anonyma brakteater. Den 28 mars håller han föredrag i detta ämne i SNF:s lokaler.

Det har blivit mycket medeltidsmynt på sistone i SNT. Men det är också de som är svårast att datera.

MARS

28 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG av docent Roger Svensson: *Hur bestämmer och daterar man anonyma brakteater? Tillämpning på svenska anonyma brakteater.* Under medeltiden präglades tunna ensidiga mynt - brakteater - i centrala och norra Europa. De flesta är anonyma; de saknar inskriptioner. Baserat på kontinentala brakteater föreläser Roger Svensson om de metoder som står till buds vid datering och bestämning av myntherre och myntort av sådana brakteater. Metoderna tillämpas sedan för att bestämma och datera dem. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

APRIL

25 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG av Lagge Ekström: *Svenska kopparmynt på 1700 talet med utblick mot myntningen i Hessen, Pommern och Wismar.* Föreningen bjuder på enklare förtäring.

MAJ

12-13 SNF årsmöte

Plats Åbo

Ett utförligt program meddelas på sid. 42 i denna tidskrift samt på hemsidan www.numismatik.se.

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
Hemsida: www.numismatik.se
SNT finns på Facebook

Datering och bestämning av brakteater – fyra olika metoder

Av Roger Svensson

Tusentals olika typer av brakteater präglades under medeltiden i centrala, östra och norra Europa. Dessvärre är de flesta brakteater stumma – de saknar inskriptioner med ledtråd om myntherre och myntort. Detta försvårar bestämning och datering. I denna artikel redovisas fyra olika metoder som kan användas var för sig eller i kombination för att datera och bestämma brakteater:

- 1) inskriptioner
- 2) myntfynd
- 3) regionala myntfötter
- 4) sociala attribut på själva motivet

Text och bokstäver

Om brakteaten har text om myntherre, myntort och/eller titel, så är detta kanske det bästa sättet att bestämma den. Texten finns antingen på randen (omskrift) eller i fältet innanför randen (inskrift). Omskrifter börjar i allmänhet kl. 12 på myntet och bara undantagsvis kl. 6.

Text på brakteater är vanligast under perioden 1150–1200 då diametern är relativt stor. Inskriptionerna anger i regel myntherrens namn, ofta även hans titel. Myntorten anges ibland (*Bild 1*), men myntmästarens

namn är nästan aldrig utsatt. Om stadens skyddshelgon är avbildat som motiv är det i allmänhet dess namn som är utsatt. Exempel på detta är scs STEPHANVS för St. Stephan i Halberstadt, MAVRITIVS för St. Moritz i Magdeburg och MARTINVS för St. Martin i Erfurt. *Bild 2, 3.*

All text är på latin med få undantag. I princip är hela alfabetet från A till X representerade på medeltida brakteater, men J ersätts av I och U av V. Ofta inleds texten med ett kors. Titlar för myntherrar visas i *Tabell 1*. IMPERATOR står för kejsare. *Bild 4.* ARCHIEPISCOVVS för ärkebiskop, ABBAS för abbot och ABBATISSA för abbedissa. *Bild 5.* Men liksom för tvåsidiga medeltida mynt används ofta förkortningar. I, E och D står för kejsare, biskop respektive hertig, medan A kan ha flera olika betydelser. Det finns även brakteater med förvirrad text ("*Trugschrift*"), vilket skulle kunna vara ett tecken på att en del myntmästare inte var läskunniga. Men förvirrad text är även vanligt vid så kallade efterpräglingar, då en närliggande ort efterliknar en populär mynttyp i en annan huvudort.

I takt med att diametern minskar

och den konstnärliga stilen förenklas för brakteaterna från cirka år 1200 blir även texten mer sällsynt. Efter 1220–1230 har få brakteater text. Brakteaterna blir då stumma och kan bara bestämmas med hjälp av antingen skattfynd eller identifiering av myntfot i kombination med motiv.

Det finns dock alltid undantag. Magdeburg fortsätter med MAVRITIVS på sina Moritz-penningar till cirka 1260. På Erfurts brakteater står det MARTINVS långt in på 1300-talet men från slutet av 1200-talet endast i omskriften. På senmedeltida hohlpenningar från norra Tyskland, Braunschweig och Brandenburg eller andra områden finns nästan aldrig någon text. De har i stället slät ring eller strålring. Men på randen till hohlpenningarna i Thüringen brukar en förkortning av myntorten (4–6 bokstäver) ofta vara utsatt.

Myntfynd

Eftersom många brakteater saknar text, är de dokumenterade myntfynden av stor betydelse för identifiering och datering. Myntfynden visar även spridningen av en viss typ och indikerar hur många mynt som var i omlopp. Myntfynden kan bestå av skattfynd, hopade fynd eller lösfynd. Skattfynd innehåller minst tre mynt som avsiktligt hör samman, medan lösfynd består av enstaka mynt. Hopade fynd är mynt som hamnat i jorden vid olika tillfällen men inom en begränsad yta, till exempel i kyrkor, kloster eller borgar.

Hopade fynd i kyrkor och lösfynd talar ofta om vilka mynt som var i cirkulation i ett område. Att mynt tappades och föll ner i golvspringor i kyrkorna var nägonting som skedde

Tabell 1. Myntherrarnas titlar och deras förkortningar på brakteater.

Titel	Full text	Exempel på förkortningar
Kejsare	IMPERATOR/ROMAN	IMPER, IMP, I
Kung	REX	EX, R
Ärkebiskop	ARCHIEPISCOVVS	ARCHEPS, ARCHP, A
Biskop	EPISCOVVS	EPISCO, PISCO, EPCH, EPI, E
Abbot	ABBAS	ABB, A
Abbedissa	ABBATISSA	ABATISA, ABBA, A
Hertig	DVX	DV, D
Greve	COMES	COM, C
Markgreve/markis	MARCHIO	MARCI, MA, M
Lantgreve	PROVINCIALIS COMES	P COM
Sankt (helgon)	SANCTVS	SCS, S

1. Hersfeld.

2. Halberstadt.

3. Magdeburg.

4. Mühlhausen.

6. Sachsen.

9. Braunschweig.

5. Nordhausen.

7. Sachsen.

10. Braunschweig.

8. Sachsen.

11. Braunschweig.

12. Konstanz.

13. St. Gallen.

14. Ulm.

Under rubriken Illustrationer på s. 37 finns närmare beskrivningar av mynten på Plansch 1, bild 1–14.

kontinuerligt – oavsett om det var orostider eller inte.

Skattfynden kan också indikera var mynten har cirkulerat men är i detta avseende inte lika säkert som lös- och kyrkfynden. Det vi vet om skattfynden från brakteatperioden (1130–1300) är att brakteaterna sällan hittas långt från det område där de är giltiga betalningsmedel, eftersom de var regionalt begränsade (se SNT 2017:5). Skattfynden kan emellertid ge annan viktig information som lös- och kyrkfynden inte kan hjälpa oss med. Skattfynden talar om vilka mynt som cirkulerade tillsammans samt om de inbördes volymer av olika typer.

Uppgift om fyndplatsen för skatt- och lösfynd är alltså viktig om man på ett ungefär vill bestämma var en brakteattyp har präglats. Denna metod är speciellt tillförlitlig om varje valutaområde bara har en myntort. Det blir betydligt svårare att bestämma myntort baserat på myntfynden om ett valutaområde har flera myntorter, som till exempel Tyska Orden i Preussen och Sverige. De olika typerna representerar då olika emissioner, medan bitecknen skulle kunna stå för myntorterna.

Ett annat exempel är då myntorter med separata valutaområden tillhör samma myntfotssystem. Brakteaterna hittas då ofta i skattfynd inom hela myntfotsområdet. Om brakteater från två olika myntorter inom myntfotssystemet saknar text och heller inte har några motivmässiga kännetecken som särskiljer dem åt, blir det svårt att bestämma myntort baserat på skattfynden.

Skattfynden kan också tala om ifall mynten har samlats ihop under en längre eller kortare tidsperiod. Här

gäller det att identifiera det äldsta och yngsta myntet i fyndet. Det är sällan man hittar mynt som är äldre än 20–25 år sedan de präglats i medeltida skattfynd. Det är det yngsta myntet som indikerar tidpunkten för skattnedläggningen. Om det yngsta myntet är identifierat som ett mynt präglat av en myntherre under perioden 1202–1215, så är 1202 den tidigaste möjliga tidpunkten för nedläggningen, som benämns *Terminus post quem* (*Tpq*), och 1215 den sista möjliga tidpunkten för nedläggningen, *Terminus post ante* (*Tpa*).

Heinrich Buchenau (1905) kunde till exempel med hjälp av skattfyndet från Gotha med brakteater från tidsperioden 1160–1183 och fyndet från Seega med brakteater från perioden 1180–1215 bestämma och datera en lång rad av de brakteater som präglades i regionen Thüringen med omnejd fram till år 1215. Dessa båda fynd har många olika typer från flera myntorter i Thüringen men få exemplar av varje typ. Som en kontrast har andra skattfynd färre antal olika typer men i gengäld fler exemplar av varje typ.

Skattfynden kan ibland vara svåra att tolka på grund av att det saknas information om varför mynten hamnat där tillsammans. Det skulle kunna vara så att innehavaren har sorterat ut mynt med högre vikt eller silverhalt och som han därför inte ville använda till transaktioner. Men skattfyndet kan också representera innehavarens portmonnä av mynt som skulle användas för dagliga transaktioner.

I den numismatiska litteraturen finns det en tendens att upphittade skatter kommer från perioder då det varit orostider i området. Anledningen till detta är inte att man använde marken som ”bankfack” enbart un-

der orostider – det gjorde man förmodligen alltid på medeltiden. Det är snarare så att något hände med innehavaren och att skatten inte blev uppgrävd igen under orostider.

Ett av de svåraste problemen inom brakteatforskningen är att kunna bestämma den inbördes kronologin av olika brakteattyper för en specifik myntherre. För brakteater kan man inte använda metoden att undersöka olika stampkopplingar för att bestämma kronologin, eftersom bara en stamp användes.

Det finns flera exempel på myntherrar som låtit prägla ansenliga mängder olika typer och där det finns inskriptioner, men där man inte kunnat bestämma kronologin på dem. Exempel är ärkebiskop Wichmann von Seeburg (1152–1192) i Magdeburg, som hade två emissioner per år, hertig Henrik Lejonet (1142–1195) i Braunschweig och Lüneburg och markgreve Otto den Rike (1156–1190) i Sachsen-Meissen. Bild 6–8.

Om en skatt innehåller flera olika brakteater av en viss myntherre, så kan mängden av varje typ vara en bra riktlinje för den inbördes kronologin. Många exemplar av en viss typ indikerar att den nyligen har präglats före skattnedläggningen, medan få exemplar skulle vara ett tecken på att typen är av äldre datum. För att en kronologisk ordning av typerna ska vara möjlig krävs ofta flera skattfynd som kan dateras. Om det finns flera fynd som kan identifieras till en viss myntherre, kan man förvänta sig att typer som förekommer i många fynd är relativt äldre och typer som finns i få fynd är yngre. Andra hjälpmedel för att bestämma kronologin är förändringar i stil, vikt eller diameter.

Tabell 2. Attribut för olika myntutgivare av brakteater.

Social klass	Huvudbonad / kläder	Attribut
Kyrklig	Mitra, kappa (biskop eller abbot) Slöja (abbedissa) Gloria (helgon)	Kräkla, korsstav, dubbelkors, bok, välsignande hand, palmblad Kyrkliga (se ovan) eller världsliga (se adel nedan) attribut beroende på om helgonet är världslig eller kyrklig person
Kejsare/kung	Krönt huvud	Riksapple, liljestav, spira, svärd
Adel	Hjälm eller barhuvad, rustning	Svärd, sköld, fana, liljestav

PLANSCH 2

15. Augsburg.

16. Donauwörth.

17. Schongau.

21. Erfurt.

18. Basel.

19. Solothurn.

20. Colmar.

22. Bremen.

23. Hildesheim.

25. Gelnhausen.

26. Goslar.

24. Altenburg.

27. Ravensburg.

28. Lüneburg.

29. Hettstedt.

30. Stendal.

31. Wittenberg.

Under rubriken Illustrationer på s. 37–38 finns närmare beskrivningar av mynten på Plansch 2, bild 15–31.

Regionala myntfötter

Ett tredje alternativt sätt att identifiera okända brakteater är att utnyttja det faktum att brakteater präglade i samma region nästan alltid följer samma myntfot eller fabrik. Myntfoten definieras här i form av gemensam diameter, vikt, relief, silverhalt och form på plantsen.

Brakteater präglade efter samma myntfot ger ett bestämt helhetsintryck. Även om brakteater började präglas på 1120-talet i Thüringen och Sachsen, så är det först på 1140- och 1150-talen som myntfotssystemen för brakteater började ta form. Myntfoten i en region förändrades sedan över tiden. Mestadels sker detta genom: 1) sjunkande vikt; 2) mindre diameter; 3) högre relief; och 4) enklare och grövre motiv. *Bild 9–11.*

För att kunna bestämma och datera brakteater med denna metod krävs erfarenhet. Ett vant öga kan ganska snabbt avgöra till vilken region och tidsperiod en till synes okänd och anonym brakteat hör. Om man sedan studerar detaljer såsom den avbildade

personens huvudbonad, saker som hålls i händerna eller andra symboler på motiven kan man avgöra vilken typ av myntherre (kejsare, kyrklig, adelsman) det rör sig om. Ofta går det även att bestämma myntort baserat på motiven.

De regionala myntfotssystemen i Tyskland visas på *Karta 1*. Här kan några exempel på myntfötter i södra Tyskland nämnas. Brakteaterna från myntfoten i Bodensee i sydvästra Tyskland har karaktäristiska kulor eller fyrkanter på randen. *Bild 12–14*. Brakteaterna i Ostschwaben i sydöstra Tyskland har å andra sidan bågar på randen och en högre relief. *Bild 15–17*. I sydvästra Tyskland och norra Schweiz präglades brakteater på fyrplants. *Bild 18–20*.

En mer detaljerad bild av brakteater från olika myntfötter finns avbildade på planscherna i slutet av monografien om brakteater skriven av Svensson (2012). Planscherna är där indelade efter region och myntfotssystem.

Typiska attribut för olika sociala klasser

Motiven på brakteaterna liknar dem som finns på tvåsidiga tyska penningar, till exempel myntherrar, helgon, djur och byggnader. Den stora plantsen möjliggjorde dock att brakteaterna blev konstnärligt utformade i en grad som tvåsidiga mynt aldrig tidigare blivit. Men framför allt framtvängdes typändringarna av alla emissioner – ibland så ofta som varje halvår eller år.

Nedan och i *Tabell 2* redogörs för de olika motiv och attribut som olika myntherrar (kyrkan, kejsare och adeln) brukade ha på sina brakteater. Huvudmotivet behålls i allmänhet för en specifik myntort under hela brakteatperioden (1140–1290), men det blir förenklat i stil.

När en myntherre är motiv på brakteaten är det inte meningen att porträttet ska efterlikna de personliga egenskaperna hos myntherren, utan snarare att attributen ska visa hans titel eller status i samhället. Kyrkliga överhuvuden är de som är bäst på att markera vilken social status de har med symboler.

Biskopar och abbotar har ofta sig själva (med mitra), skyddshelgon eller kyrkliga symboler (kräklor, korsstavar, patriarkalkors) som motiv. Även abbedissor avbildar sig själva och bär då ofta slöja. Biskopar gjorde ofta varianter på samma tema med stadens skyddshelgon, exempelvis Magdeburg, Erfurt och Halberstadt. Skyddshelgonet kan antingen vara en kyrklig eller världslig person och har då kyrkliga respektive världsliga attribut i händerna. *Bild 21, 3.*

De flesta biskopar (Verden, Hildesheim, Naumburg, Aschaffenburg, Heiligenstadt, Augsburg, Konstanz, Basel), abbotar (Helmstedt, Hersfeld, Fulda, Kempten) och abbedissor (Quedlinburg, Zürich) präglade dock brakteater med motiv av sig själva. *Bild 22, 23*. Biskoparna och abbotarna bär alltid mitra (konformad eller dubbeluddig) och vid helfigur ofta kapp. De håller ofta en kräkla i ena handen och en (dubbel)korsstav, liljestav eller bok i den andra. Vål-

Karta 1. Olika myntfötter för brakteater 1140–1270.

signande händer förekommer också. Biskoparna är ofta flankerade av torn eller någon annan dekoration. Om det finns en båge på mynten så är de kyrkliga myntherrarna ofta placerade under denna. Halberstadt, Magdeburg, Erfurt och Bremen är undantag som präglat brakteater med både helgon- och biskopsmotiv. Det förekom även att kyrkliga myntorter använde någon symbol, som borgbyggnad (Magdeburg), stort kors (Pegau) eller Guds lamm (St Gallen).

Gemensamt för alla kejserliga (och kungliga) brakteater är att kejsaren alltid bär krona om han själv är avbildad. *Bild 24*. Ibland rider han på häst eller är tillsammans med sin hustru. *Bild 4, 25*. Attributen är svärd, liljestav, spira eller riksäpple eller andra maktsymboler i händerna. Även när en kejsarlig myntort pantsatts kunde man fortsätta att ha kejsaren och hans symboler som motiv. Andra kejsarliga myntorter symboliseras av apostlarna Simon och Judas (Goslar), en grip eller ett lejon (Überlingen), en lind (Lindau) eller en borg (Ravensburg). *Bild 26, 27*.

Om motivet är ett djur så bär det ofta en krona på huvudet. Då Otto IV (1195–1218) i egenskap av kejsare lät prägla mynt i Lüneburg är alltid lejonet krönt. *Bild 28*. Om han gjorde det som hertig av Sachsen är däremot lejonet okrönt. Trots att det fanns flera kejsarliga myntorter så fanns det inte enhetliga kejsarliga mynt. De kejsarliga brakteaterna hade varken samma vikt, diameter, silverhalt eller myntfot. I stället anpassades de helt till den regionala myntfoten.

Myntorter med adelsmän (hertigar, grevar, fogdar, markiser) har ibland sina egna symboler. I Braunschweig och Lüneburg, som kanske är de mest kända myntorterna, präglade de welfiska hertigarna brakteater med ett lejon. Arnstein hade en örn som symbol, Falkenstein en falk och Hamburg en stadspört med mur. *Bild 29*. Mestadels visar dock adelsmännen bilder av sig själva stående i rustning – antingen med hjälm eller barhuvade. Adelsmännen håller oftast ett svärd – uppåtriktat eller över skuld-

ran – i höger hand och en fana, sköld eller liljestav i vänster hand. *Bild 30, 31*. Fanan är en symbol för att adelsmannen har förlänats en rättighet av kejsaren/kungen. Men ibland sitter adelsmännen till häst – framförallt i Hessen och Thüringen.

När städerna fick egen mynträtt under 1300- och 1400-talen fortsatte man i allmänhet att prägla samma motiv som tidigare men förenklat. Det handlar då ofta om hohlpenningar, kompakta brakteater med liten diameter och hög relief som är växelmynt till en högre valör (*witten* eller *groschen*). Kända exempel är Lübeck som symboliseras av ett krönt huvud, Hamburg av en stadspört, Braunschweig och Lüneburg av ett lejon, Mecklenburg av ett tjurhuvud, Stralsund av en stråle eller flagga samt Brandenburg och Nordhausen av en örn.

Förutom de fyra ovannämnda metoderna kan man även göra silverhaltsanalys, men denna metod är sällan tillgänglig och utelämnas därför här.

En mer detaljerad bild över myntföter i Tyskland finns i kapitel 8 och på planscherna i boken *Renovatio Monetæ: Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa* publicerad av författaren och utgiven av SNF. Fortsättning följer, där ovanstående metoder används för att datera och bestämma svenska anonyma brakteater.

Artikeln är finansierad med forskningsmedel från Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik och Stiftelsen Olle Engkvist Byggmästare.

Illustrationer

PLANSCH 1

Bild 1. Hersfeld (Norra Hessen). Abbot Johann I (1200–1214), IOHANNES HERSFEL. Ø 39 mm.

Bild 2–3. 2. Halberstadt (Harz). Biskop Gero von Schermke (1160–1177), S-STEPHANVS PROTOMART. Ø 25 mm. 3. Magdeburg. Ärkebiskop Wichmann von Seeburg (1152–1192), SC-S MAVRICIVS DVX. Ø 25 mm.

Bild 4–5. 4. Mühlhausen (Thüringen). Kejsar Heinrich VI (1190–1197), HENRIC-VS-IM-PERATOR. Ø 44 mm. 5. Nordhausen (Thüringen). Abbedissa Berta (1160–1180), SCS-SEV-SACHIVS BERTAABBATISSADENOE. Ø 40 mm.

Bild 6–8. Tre brakteater präglade i Sachsen-Meissen av markgreve Otto den Rike (1156–1190). Ø 25, 24, 24 mm.

Bild 9–11. Diametern minskar, reliefen höjs och motivet förenklas över tiden. Tre brakteater från Braunschweig (Södra Niedersachsen), 1100-, 1200- och 1300-talen.

Bild 12–14. Kulor på randen. Tre brakteater präglade i Bodenseeområdet i sydvästra Tyskland cirka 1250–1270: Konstanz (biskopar), St Gallen (abbotar) och Ulm (kejsare). Ø 19, 20 och 19 mm.

PLANSCH 2

Bild 15–17. Bågar på randen. Tre brakteater präglade i Ostschwaben i sydöstra Tyskland cirka 1230–1290: Augsburg (biskopar), Donauwörth (kejsare) och Schongau (hertigar). Ø 21, 21 och 20 mm.

Bild 18–20. Fyrplants. Tre brakteater präglade i norra Schweiz och Breisgau på 1300-talet. Basel (biskopar), Solothurn (stadsprägling) och Colmar (stadsprägling). Ø 15, 14 och 16 mm från kant till kant, ej diagonal.

Bild 21. Erfurt (Thüringen). Heinrich I von Harburg, ärkebiskop av Mainz (1142–1153). St Martin ovanför bågen med kräkla och korsstav. Ø 40 mm.

Bild 22–23. 22. Bremen (Norra Niedersachsen). Ärkebiskop Gerhard von der Lippe (1219–1258). Ø 21 mm. 23. Hildesheim (Södra Niedersachsen). Biskop Konrad II eller efterföljare (1240–1260). Ø 27 mm.

SHM – ny förkortning för myndigheten Statens historiska museer

Bild 24–25. 24. Altenburg (Thüringen). Kejsar Friedrich I Barbarossa (1152–1190). Ø 36 mm. 25. Gelnhausen (Södra Hessen). Kejsar Friedrich I Barbarossa (1152–1190). Ø 25 mm.

Bild 26–28. 26. Goslar (Södra Niedersachsen), anonym kejsare (1260–1280). Ø 25 mm. 27. Ravensburg (Bodensee). Kung Rudolph von Habsburg (1273–1291). Ø 20 mm. 28. Lüneburg (Norra Niedersachsen). Kejsar Otto IV (1209–1218). Ø 21 mm.

Bild 29. Hettstedt (Harz). Walther II, herre av Arnstein (1135–1176). Ø 29 mm.

Bild 30–31. 30. Stendal (Brandenburg). Markgreve Otto II (1184–1205). Ø 21 mm. 31. Wittenberg (Anhalt). Hertig Bernhard von Sachsen (1180–1212). Ø 25 mm.

FOTO: MAGNUS WIJK: 1–3, 5–10, 20–26, 28–31.
KENNETH JONSSON: 4, 11–19, 27.

Referenslitteratur

Buchenau, H.: *Der Brakteatenfund von Seega*. Marburg 1905.

Buchenau, H. & Pick, B.: *Der Brakteatenfund von Gotha*. München 1928.

Jonsson, K.: Hur länge cirkulerade mynten under olika tidsperioder? *Myntstudier* 2005:4 s. 14–20.

Kluge, B.: *Numismatik des Mittelalters: Handbuch und Thesaurus Nummorum Medii Aevi*. Berlin och Vienna 2007.

Svensson, R.: *Renovatio Monetae: Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. Stockholm 2012.

—: Brakteater som tidsbegränsade mynt. *Svensk Numismatisk Tidskrift* 2017:5 s. 104–107.

Från den 1 januari 2018 ingår sex museer i myndigheten Statens historiska museer (förkortat SHM):

Nyttillkomna är Livrustkammaren och Skoklosters slott samt Stiftelsen Hallwylska museet. Liksom tidigare ingår Historiska museet, Kungl. Myntkabinettet och Tumba Bruksmuseum i myndigheten (förr förkortad SHMM).

Härmed har en av Sveriges största museimyndigheter bildats med drygt trehundra medarbetare. Överintendent är som tidigare Maria Jansén. Chef för Kungl. Myntkabinettet och Tumba bruksmuseum är Eva Ramberg, som också ingår i myndighetens ledningsgrupp.

Myndigheten bedriver dessutom arkeologisk uppdragsverksamhet under namnet Arkeologerna.

SHM är indelad i fyra myndighetsövergripande administrativa avdelningar: Ledningsstöd, Verksamhetsstöd, Kommunikation och digitalisering, Samlingar och forskning.

Kungl. Myntkabinettet

Det är i avdelningen Samlingar och forskning som vi nu hittar Kungl. Myntkabinettets numismatiska expertis. Under avdelningen, för vilken Kent Andersson är chef, sorterar tre enheter: Enheten för den Arkeologiska samlingen, Enheten för forskning och utveckling, Enheten för den kulturhistoriska samlingen.

Under den sistnämnda enheten återfinns numera tre numismatiker, i.e arkivarierna Ulrika Bornestaf och Cecilia von Heijne på Kungl. Myntkabinettet samt Richard Kjellgren på Tumba Bruksmuseum.

Samlingsområdet för Kungl. Myntkabinettet, Sveriges ekonomiska museum, omfattar även fortsättningsvis mynt och andra betalningsmedel samt medaljer och andra föremål med numismatisk eller finanshistorisk anknytning.

SHM:s uppgifter

Myndigheten (SHM) skall särskilt:

1. vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtrotts myndigheten,

2. förvalta och vårda de fornfynd som Riksantikvarieämbetet beslutar att tillföra myndigheten,

3. hålla ett urval av samlingarna tillgängligt för allmänheten samt bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet,

4. stödja regionala och lokala museer inom sitt verksamhetsområde,

5. verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde, och

6. bedriva internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Myndighetens personals epostadresser är hädanefter (namn)@shm.se. På shm.se finns mer information om organisationen. Kungl. Myntkabinettet flyttar successivt verksamheten till samma byggnad som Historiska museet på Narvavägen. Se myntkabinettet.se om flyttplanerna. Den numismatiska boksamlingen är ännu kvar på Slottsbacken.

MGL

Vitterhetsakademiens
numismatiska boksamling
finns på
Kungl. Myntkabinettet

På nätet hittar du VITALIS,
Vitterhetsakademiens biblioteks
huvudkatalog:
vitalis.raa.se

Mer info får du från
bibliotekarien på KMK:
carina.bergman@raa.se

Översikt över gotländska mynt cirka 1361 – 1565 under dansk överhöghet

Av Kjell Holmberg

Gotland erövrades 1361 av den danske kungen Valdemar Atterdag. Gotlänningarna fick tills vidare behålla sin mynt rätt och mynträkning och fortsatte att prägla mynt för användning på ön.

1361 till cirka 1450

Som nämns i första delen om gotländsk myntning (SNT 2018:1), så skedde ingen omedelbar ändring i myntningen efter den danska erövringen 1361. Man fortsatte att slå W-brakteater och örtugar (gotar) enligt gotländsk mynträkning. I början av 1400-talet ändrades dock gotarna så att de blev både mindre och lättare. Framåt mitten av 1400-talet skedde en drastisk sänkning av silverhalten i såväl gotarna som W-brakteaterna och kring 1450 var de av nästan ren koppar. Dessa låghaltiga gotar benämndes av samtiden ”svarta gotar”.

Trots det uniforma utförandet av goten så finns väsentliga varianter och bland annat förekommer, om än mycket sällsynt, även bland dessa gotar exemplar med högervänt lamm (fig. 1). En ytterst sällsynt gote från sent 1440-tal anger Erik (av Pomern) som myntherre (fig. 2). Myntningen reformerades runt 1450 och man övergick till att prägla hvider enligt dansk mynträkning. Ungefär samtidigt upphörde penningmyntningen helt.

Den troligen yngsta W-brakteaten (av i stort sett ren koppar) från cirka 1450 är en mycket sällsynt typ med W inom strålring (fig. 3). Några vanliga varianter av W-brakteaten har bitecken i form av streck eller punkt

Gotland på Carta Marina 1539.

[HTTPS://COMMONS.WIKIMEDIA.ORG/WIKI/FILE%3ACARTA_MARINA_GOTLAND.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:3ACARTA_MARINA_GOTLAND.JPG).

över centralbokstaven och under denna förekommer (men sällsynt) ibland punkt eller stjärna. Beträffande gotarna bör även nämnas att Gunnar Haljak (2014) till skillnad från tidigare numismatiker anser att de ”yngre gotar” som infördes cirka 1410 i själva verket är hvider slagna enligt dansk mynträkning.

Cirka 1450 till 1520

Omkring 1450 övergick Gotland till dansk mynträkning. Penningen (W-brakteaterna) hade nu spelat ut sin roll och myntningen av sådana upphörde helt. Goten ersattes av den gotländska hviden. Medan gotarna myntats i mycket stor volym fram till cirka 1450, så är hviderna från perioden 1450 till omkring 1520 betydligt mer

sällsynta än gotarna och med några få undantag är dessa hvider faktiskt mycket rara (fig. 4).

Den inbördes kronologin är också osäker, men den typ som Lagerqvist (LL, 1970) benämner A:1 är troligen den äldsta. Ett märkligt faktum är att den typ, LL A:7a–b, som i litteraturen brukar anses vara den yngsta och som dateras till tidigt 1500-tal, faktiskt är den typ som motiv- och stilmässigt ligger närmast de yngsta gotarna från mitten av 1400-talet. Dessa hvider har dessutom generellt en mycket låg silverhalt (i likhet med de yngsta ”svarta gotarna” från 1440-talet). Detta får väl, i väntan på en mera systematisk genomgång av mynten från denna period i alla fall noteras som ett högst anmärkningsvärt förhållande.

1. Yngre gotar slagna efter cirka 1410. Överst en gote med hyfsad silverhalt. Den mellersta är en ytterst sällsynt variant med högervänt lamm (saknas i LL). Den understa är slagen av nästan ren koppar, en "svart gote", och kan därmed dateras till 1440-talet.

2. Erik av Pommerns gote med inskriften +REX ERIC GOTOR. Ø 17 mm. Bilden ur Hans Hildebrands *Sveriges mynt under medeltiden* (1887).

3. Yngre W-brakteater med låg silverhalt, slagna i nästan ren koppar. Längst till höger den ytterst sällsynta W-brakteaten med strålring.

Ett flertal av hviderna från denna period har den Oldenburgska vapenskölden på åtsidan – dock felaktigt återgiven med endast en bjälke. Trots sin relativa sällsynthet uppvisar dessa hvider, speciellt LL 2–4, en stor variation i utförandet. Lammet kan vara vänster- eller högervänt; vapenskölden kan vara liten eller stor, spetsig eller avrundad.

Inskriften är ytterst sällan korrekt: i stället för MONETA NOVA / WISBVCENSIS är det vanligt med åtsidesinskrift eller fransidesinskrift på båda sidor.

4. Exempel på gotländska hvider från perioden cirka 1450–1520. LL A:1, A:3b, A:5, A:7b.

5. Kung Hans hvid. LL A:6. Ø 16 mm. Avbildning ur Haubergs *Gullands Myntväsen* (1891).

Åtsidesinskriften är dessutom ofta korrupt, till exempel MONETA NOAWIS eller liknande.

En ytterst sällsynt hvid från 1480-talet, som motivmässigt liknar kung Hans Malmö-hvider, anger explicit kungen som myntherre (fig. 5).

Cirka 1520 till 1565

Under 1520-talet utgavs några av de historiskt mest intressanta medeltida mynten på Gotland. Normalt är myntning ett kungligt privilegium, men 1522–1525 lät Sören Norrby, som vid denna tid styrde Gotland, utge både skillingar och hvider i eget namn (fig. 6a).

Hviden är av en enda typ (smärre variationer förekommer), medan skillingarna är av två olika typer. Den troliga äldre typen saknar årtal men torde vara utgiven 1522–1523, medan den yngre har årtalen 1524 och 1525. De årtalsförsedda skillingarna är rara och även de utan år relativt ovanliga liksom hviden.

Man bör notera att en ytterst sällsynt variant av Sörens skillingar, LL B:I:1c, numera kan bevisas vara slagen i Kustö borg (omkring en mil

6a. Sören Norbys skilling utan år (1522–1523) och 1524, samt Sörens hvid utan år.

6b. Sören Norbys skilling utan år, LL B:I:1c, med myntmästaren Leinart Pauwermanns initial L, som inte är slagen på Gotland utan numera med säkerhet kan föras till Kustö borg i Finland.

7. LL B:II:5 är en hvid från sent 1520-tal.

från Åbo) under den period (maj 1522 – augusti 1523), då Sören behärskade hela södra Finland (fig. 6b). Sören slog mynt även i Ronneby och Landskrona, men dessa faller utanför ramen för denna artikel.

Under senare delen av 1520-talet slogs sedan åter i ganska stora volymer en anonym hvid utan namngiven myntherre men med (felaktig) Oldenburgsk vapensköld (fig. 7).

Hur länge den yngre anonyma hviden präglades är något oklart, men åren 1535–1537 utgavs åter en ny typ av mynt i Visby (fig. 8). Det rörde sig om årtalsförsedda skillingar. Medan 1535 och 1536 års utgåvor är relativt vanliga, så är 1537 års mynt i dag mycket rara. En märklig variant av 1535 års skillingar har spegelvända årtalssiffror.

Gotlands mynthistoria närmar sig nu sitt slut. År 1554 utgavs en sista emission av skillingar, söslingar och hvider för att täcka gotlänningarnas behov av mynt (fig. 9). Dessa är dock slagna i Köpenhamn. De ganska vanligt förekommande skillingarna och söslingarna har årtalet utsatt, medan hviden – som är något ovanligare, dock utan att vara rar – saknar årtal.

Lensmanden Jens Billes mycket märkliga mynt av omtvistad nominal – Hauberg (1891): 8-skilling; Rasmusson (1969): 1 mark – från 1565 är det alla sista gotländska myntet. På åtsidan återfinns Jens Billes vapen under ett krönt F (fig. 10). Endast 2–3 exemplar finns bevarade av dessa rariteter.

Och med denna artikel avslutas översikten av den gotländska myntningen, som inleddes cirka 1140 och som pågick under mer än fyra sekler!

FOTO OCH REPROFOTO: FÖRFATTAREN.

Litteratur i urval

Fröberg, P.: *Medeltida mynt på Gotland*. Stencilerad uppsats. Odaterad (troligen 1971).

Golabiewski Lannby, M.: Ny penning med tre kronor och bokstaven W och andra mynt med W. *NNUM* 2003: 5–6 s. 90–93.

8. Gotländska skillingar 1535–1537.

9. 1554 års gotländska mynt slagna i Köpenhamn; skilling, sösling (½ skilling) och hvid (⅓ skilling). De två förstnämnda med utsatt årtal "54".

10. Jens Billes mynt. Ø 23 mm.

Avbildning ur Haubergs *Gullands Myntvæsen* (1891).

Haljak, G.: *Classical örtugs from Gotland. Klassiska örtugar från Gotland*. Tallinn 2014.

Hauberg, P.: *Gullands myntvæsen. Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie*. Köpenhamn 1891.

Hemmingsson, B.: Myntningen i Åbo och på Kustö under 1520-talet. *NNUM* 2016:3 s. 69–74.

Holmberg, K.: Goten – ett tråkigt mynt? *Moneta* 5 s. 133–138. Malmö 2011.

Jensen, J.S.: De ældste Visby guter og Ebbelnaes-fundet. *Hikuin* 11 s. 267–272. Viborg 1985.

Lindblad, R.: Haltanalyser av gotländska mynt ca 1150–1554. *Metallanalyser av mynt*, 2017:3.

LL = Lagerqvist, L. O.: *Svenska mynt under vikingatid och medeltid samt gotländska mynt*. Stockholm 1970.

Moesgaard, J. C.: *Møntomløbet på Gotland i middelalderen – numismatisk, økonomisk og politisk set*. Aarhus 1986.

Rasmusson, N. L.: En myntmästare i Sören Norbys tjänst. *NNUM* 1961:4 s. 87–96.

—: Pengar på Gotland. u.å. (1969).

Östergren, M. & Jonsson, K.: Varför fick Gotland dansk mynträkning vid 1400-talets mitt? *Ord med mening. Festskrift til Jørgen Steen Jensen* 1. november 1998 s. 112–116. Köpenhamn 1998.

Program för SNF:s årsmöte i Åbo 12–13 maj 2018

Lördag 12 maj

09:45 Samling vid Hotell Radisson Blu Marina Palace, Slottsgatan 32
10:30 Visning av Mynt- och medaljkabinettet samt utst. ”Maktspel – reformationen i Finland” på Åbo slott
12:30 Lunch på Åbo slott, Södra salen
14:00 Visning av auktionsmaterialet, Åbo slott, Bryggmansalen
15:30 Auktion, Åbo slott, Bryggmansalen
18:00 SNF:s årsmöte, Åbo slott, Bryggmansalen
20:00 Gemensam middag, Åbo slott, Herrekällaren

Söndag 13 maj

09:15 Samling vid Hotell Radisson Blu Marina Palace, Slottsgatan 32
10:00 Guidad visning av Klosterbackens hantverksmuseum. (10:00 Möte mellan styrelserna för Numismatiska Föreningen i Finland och Svenska Numismatiska Föreningen, Åbo slott, Bryggmansalen)
12:00 Lunch på Åbo slott, Södra salen
13:30 Visning av president Mauno Koivistos utmärkelseecken, Åbo slott
14:30 Årsmötet avslutas. Efter det officiella programmet finns det möjlighet att besöka Åbo slotts övriga utställningar på egen hand.

Måltider

Lördagens lunch består av buffé inkl. måltidsdryck isvatten och svagdricka samt kaffe/te till en kostnad av 15,90 € (167 SEK) per person. I lunchbuffén ingår fyra olika sallader, bröd och bredbart pålägg, två varma rätter med tillbehör samt kaffe med liten godbit. *Middagen på lördagskvällen* består av Medeltida gästabad i Herrekällaren. Rökt lax à la Åbo slott, halstrad strömming, bondost, ägg, skogssvampsallad, rökt sidfläsk, bagarens brödknyten, Slottets korv, rostade tupplår, honungsbakade rotfrukter samt lingondessert. Måltidsdryck svagdricka och isvatten ingår. Allt till en kostnad av 59,90 € (629 SEK) per person. Dryck efter önskemål beställs på plats och betalas separat. *Söndagens lunch* består av buffé inkl. måltidsdryck isvatten och svagdricka samt kaffe/te till en kostnad av 15,90 € (167 SEK) per person. I lunchbuffén ingår fyra olika sallader, bröd och bredbart pålägg, två varma rätter med tillbehör samt kaffe med liten godbit. Meddela gärna önskemål om specialkost.

Hotell

Hotell Radisson Blu Marina Palace, Slottsgatan 32, 20100 ÅBO. 118 €/Standard enkelrum/dygn, 128 €/Standard dubbelrum/dygn. Priserna inkluderar frukost och bastu. Rummen bokas direkt från centralförsäljningen, tel. +358 20 123 46 00 eller e-post reservations.finland@radissonblu.com. Vänligen använd ”SNF årsmöte” som reserveringskod.
Hotell Cumulus City, Eriksgatan 28-30, 20100 ÅBO. 74 €/Standard enkelrum/dygn, 86 €/Standard dubbelrum/dygn. Priserna inkluderar frukost och bastu. Bokning kan göras per telefon +358 20 055 055 eller e-post my.reservation@restelhotels.fi. Vänligen använd ”SNFMOTE” som reserveringskod.
Bokning till hotellen ska göras senast 2018-04-20 (efter det kan rum bokas endast i mån av plats och till normalpris). Ifall man önskar dröja lite längre i Åbo erbjuder båda hotellen fredag-lördag natt och/eller söndag-måndag natt till samma pris/natt som ovan. Ska också bokas senast 2018-04-20.

Förslag resa Stockholm-Åbo: Färjan Amorella går från Stadsgården Stockholm fredag 2018-05-11 kl. 20.00 och ankommer till Åbo lördag 2018-05-12 kl. 07.35. Avgång från Åbo söndag 2018-05-13 kl. 20.55 med Viking Grace. Ankomst till Stockholm måndag 2018-05-14 kl. 06.30. Bokning kan göras på telefon 08-4524040, Viking Line.

Anmälan

Anmälan till måltiderna, som är bindande, sker till Roger Lind, e-post: sigge@live.se. Därefter betalas avgiften för de måltider som valts till SNF:s PlusGiro 15 00 07 - 3. *Detta måste vara gjort senast den 24 april 2018.*

EN BÖDELS LÖN AVTALAD I MARS 1635

DET ÄR DRYGT HUNDRA ÅR sedan rånmördaren Alfred Ander blev den siste som avrättades i Sverige. Han ville inte begära nåd. Domen verkställdes 1910 och det var den enda gång som landets giljotin användes (inköpt från Frankrike 1903 för 3 586 franc). Skarprättaren hette då Albert Gustaf Dalman. Hans första avrättningsuppdrag hade skett 1890 och det här var hans sjätte under sina tjugo år som skarprättare.

Dalman hade blivit utsedd till skarprättare i huvudstaden år 1885. Tvåhundraftio år före Dalmans utnämning, 1635, upprättades ett löneavtal mellan bödeln Mikael Reissner och Stockholms borgmästare och råd. I avtalet regleras i detalj hans lön för bestraffning av fångar dömda till stegling, bränning, halshuggning, hängning eller kåkstrykning (prygel) samt förvisning ur staden. Hur många uppdrag han förväntades ha om året framgår inte.

Den fasta årlönen om sammanlagt 160 penningar var inte hög, men han hade också ersättning per uppdrag. Dödsstraff var vanligt för grova brott, så förtjänsten kan ha varit god. Man kan anta att uppdraget som bödel var en bisyssla eller att uppdragen var så många att han kunde leva på den totala inkomsten. Som jämförelse var en gruvarbetares dagsverklön 1 daler kopparynt.

Som vi ser gällde den högsta ersättningen stegling av den dömda fången, sedan följer i sin tur bränning, halshuggning och därefter hängning med fallande pris. Vilket väl säger en del om uppdragens svårighetsgrader och motbudande natur. Att svinga bödelsyxan vid halshuggning ställde också stora krav på en skarprättares säkra öga.

För att rätt kunna ta del av löneavtalet bör nämnas att 1 daler var lika med 32 öre eller 192 penningar.

År 1818 genomfördes den sista hängningen vid Skanstull i Stockholm. Den avrättade var fänriken Odelius

Bödeln Mikael Reissners löneavtal med Stockholms borgmästare och råd den 7 mars 1635.

FOTO: STOCKHOLMSKÄLLAN (SE REFERENSER).

som dömts till döden för sedelförfälskning. Den 3 juni 1921 avskaffades dödsstraffet i fredstid i Sverige och 1973 även i krigstid.

Monica Golabiewski Lanby

Litteratur

Bruun, J-E.: Sista avrättningen i Sverige. *Populär Historia* 2010:11.

Lagerqvist, L. O.: *Vad kostade det? Priser och löner från medeltid till våra dagar*. 2011.

Internet

<https://stockholmskallan.stockholm.se/post/19120>.

SE/SSA/0091/Borgmästare och råds arkiv före 1636/Volym 76.

Utdrag ur löneavtalet 1635

Hans årliga löhn och beställning är uti gått mynt

Penningar	100
Till kläder	50
Till wed	10

Dessförutann är honom bewilliat för en fånge som här

Steglas	3 daler
Brännes	2 daler
Halshugges	1 daler 16 öre
Hänges	1 daler
Kåkstrykes	16 öre
Förwijsas Staden	8 öre

Svenska Numismatiska Föreningens Bokbutik

Numismatiska Meddelanden (NM)

- NM XVI. 1905. *Konung Gustaf I:s mynt beskrifna af T. G. Appelgren*. 10 kr (20 kr)
NM XVIII. 1908. Bl.a. Lilienberg, V. E.: *Om svenska mynt och myntvärden*. 10 kr (20 kr)
NM XXX. *Numismatiska Meddelanden XXX*. 1965. 30 kr (40 kr)
NM XXXII:1–2. Ehrensward, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. 1974, 1988. 125 kr/st (170 kr/st)
NM XXXIII (Tillägnad Bengt Thordeman). 1983. 100 kr (150 kr)
NM XXXIV. 1983. 100 kr (150 kr)
NM XXXV. *Studies in Late Anglo-Saxon Coinage*. 1990. 150 kr (225 kr)
NM XXXVI. Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. 1987. 145 kr (190 kr)
NM XXXVII. *Festskrift till Lars O. Lagerqvist*. 1989. 50 kr (50 kr)
NM XXXIX. Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. 1995. 200 kr (250 kr)
NM XLI. *Nulla dies sine linea*. Festskrift till Ian Wiséhn. 2001. 200 kr (200 kr)
NM XLII. Hesse, B.-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. 2004. 160 kr (160 kr)

Smärre skrifter

4. Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statsskulden 1697–1834*. 1985. 25 kr (35 kr)
7. Widell, M.: *Militärpolletter*. 1998. 100 kr (100 kr)
8. Lagerqvist, L. O. m.fl.: *Medaljer utgivna 1873–1998. Belöningar, fonder och stipendier. Hedersledamöter och korresponderande ledamöter. Stadgar*. 1998. 50 kr (50 kr)
9. *Lars O. Lagerqvists medaljfond*. 1999. 100 kr (100 kr)
10. Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. 2004. 50 kr (50 kr)
12. Elfver, F. (red.): *Johannes Loccenius. En skrift om en lärd man i 1600-talets Sverige*. 2014. 100 kr (100 kr)
13. Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. 2010. 50 kr (100 kr)

Monografier

- Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 kr (350 kr)
Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 kr (350 kr)
Svensson, R.: *Renovatio Moneta. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 kr (350 kr)
Myntstudier. Festskrift till Kenneth Jonsson. Red.: T. Talvio & M. Wijk. 2015. 250 kr (350 kr)

Andra utgåvor

- Ekström, C. m.fl. (red.): *Samlad Glädje 2009*. Numismatiska klubben i Uppsala 1969–2009. 200 kr (200 kr)
Golabiewski Lannby, M.: *Pengar i folkmun och mynt i seder, bruk och poesi*. 2000. 75 kr (100 kr)
Karlsson, Y.: *Sasanian Silver Coins*. 2015. 300 kr (350 kr)
Larson, P. (red.): *Numismatiska axplock. En jubileumsbok*. Myntklubben Skilling Banco 1969–2009. 150 kr (150 kr)
Larson, P.: *Ryska droppar. Den ryska myntningen 1350–1700*. Kungl. Myntkabinetet. 2006. 50 kr (50 kr)
Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. 2010. 250 kr (350 kr)
Myrberg, N.: *Ett eget värde. Gotlands tidigaste myntning, ca 1140–1220*. 2008. 200 kr (200 kr)
Märcher, M.: *Embedsbrev till möntmestern på Kongsberg 1787–1796. Kilder til numismatik og pengehistorie III*. 2017. 140 kr (170 kr)
Nordisk Numismatisk Årsskrift. Ny serie, 1. 2015. 250 kr (250 kr)
Ord med mening. Festskrift til Jørgen Steen Jensen 1. november 1998. 50 kr (50 kr)
Törngren, S.: *Kristinas ettöringar av koppar. Variantförteckning m.m.* 1991. 50 kr (50 kr)

Register

- Wiséhn, E.: *SNT. Register 1972–1982*. 1986. 45 kr; Wilén, A.: *SNT. Register 1983–1992*. 1994. 45 kr
Golabiewski, D.: *SNT. Register 1993–2002. Ämnes-, titel- och författarregister för hela perioden*. 2004. 50 kr (75 kr)
Holmberg, K. (red.): *Register över Numismatiska Meddelanden I–XL. Utgivna av SNF 1874–1995*. 1998. 50 kr (75 kr)

* Pris inom parentes gäller icke medlemmar i SNF. Porto tillkommer.

Böckerna säljs direkt hos
Svenska Numismatiska Föreningen
på Banérgatan 17, Stockholm
Öppetider:
se redaktionsrutan här i SNT
Kan också beställas:
tel. 08–667 55 98 eller
info@numismatik.se

Några anteckningar om två finska myntsamlare och en tidig finsk myntbok

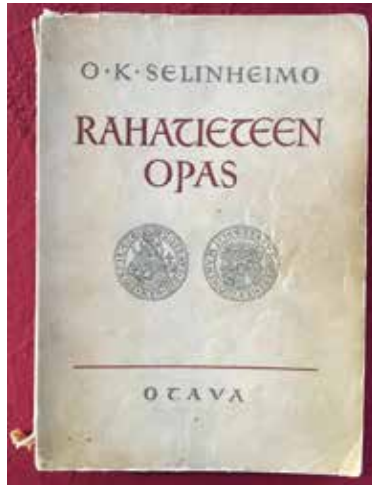
Klaus Selinheimo (f. 1933) är en av Finlands i dag mest namnkunniga och långvariga samlare av mynt. Klaus är bosatt i Helsingfors och har samlat mynt i drygt sextio år. Samlingen har omfattat mynt präglade i områdena runt Östersjön; Sverige, Finland, Ryssland, Baltikum, Polen, Tyskland samt även lite Danmark. Allra störst intresse har Klaus emellertid haft för de mynt som präglats i Åbo. Han har genom åren byggt upp en samling av dessa finskpräglade mynt som saknar motsvarighet i privat ägo, åtminstone i samtiden.

Myntsamlandet inleddes när Klaus Selinheimo var drygt tjugo år gammal. År 1955 avled Klaus far, Osmo Kivekäs Selinheimo. Han efterlämnade en mindre samling mynt men hade haft ett intresse som sträckte sig bortom det rena samlandet. Det var denna efterlämnade samling som ut-

Tvååriga Klaus Selinheimo samt hans far major Osmo Kivekäs Selinheimo hälsar på marskalken av Finland, Gustaf Mannerheim (1867–1951).

FOTO: VYKORT 1935.

gjorde inkörsporren för Klaus Selinheimos samlande.

Osmo Selinheimo var major i den finska armén och stred i vinterkriget (1939–1940) mot det kommunistiska Sovjetunionen. Efter fortsättningskriget (1941–1944) dikterade Stalin villkoren i de kommande fredsuppgörelserna. Ryssarna krävde bland annat att Finlands officerskår skulle reduceras med en tredjedel. Major Selinheimo var en av dem som fick lämna armén och gå till ett civilt liv med ett relativt modest underhåll från staten.

Osmo Selinheimo var från början filatelist och innehade en frimärksamling. De knappa förhållanden som infann sig efter avskedet från den militära tjänsten gjorde att Osmo tvingades avyttra sin frimärkssamling, vilket uppfattades som mycket sorgligt av hela familjen Selinheimo.

Genom arv kom emellertid exmajoren i stället i besittning av en del mynt. Dessa väckte ett intresse för de finska och svenska mynten. Osmo kom att bli mycket aktiv och erhöll snart medlemskap i Suomen Numismaattinen Yhdistys (Numismatiska Föreningen i Finland r.f.). I föreningen kom han bland annat att ansvara för auktionsverksamheten.

För samlarna av dåtidens finska mynt var avsaknaden av en referens katalog påtaglig. Selinheimo kände chefen för förlaget Otava och för honom påtalade han behovet av en katalog över finska mynt. Otava-chefen var inte sen att erbjuda tryckning av en myntbok om Selinheimo var villig att skriva den.

Sagt och gjort. På relativt kort tid lyckades Osmo Selinheimo författa den första mera publika katalogen över finska mynt, *Rahatieteen opas*. Boken, omfattande 139 sidor, gavs alltså ut av Otava och trycktes i Helsingfors 1948. Främre omslaget pryds av en bild av en mark från Åbo 1556 – kanske inspirerade även denna så småningom sonen Klaus att specialisera sig på mynt från Åbo.

Vi kan här inte avstå från att visa ett ur flera aspekter historiskt minnesvärt vykort. På vykortet från 1935 här nedan syns i förgrunden, iförd vit dräkt, den blott tvååriga Klaus Selinheimo, till höger ses major Osmo Kivekäs Selinheimo hälsande på marskalken av Finland, Gustaf Mannerheim (1867–1951), i samband med en militärutövning.

Dan Carlberg

FRÅGESPALT

Fråga:

Tacksam för översättning av den latinska texten på medaljen på omslaget i föregående nummer.

Herman Gyllenhaal

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Svar: NEC SANGUINIS ORDO SED VIRTUTIS HONOS ILLUM AD ASTRA HUNC IN SOLIUM EVEXIT =
Inte blodförväntskap utan den ära, som tillkommer förtjänsten, har lyft den förre till stjärnorna, den senare till tronen.

Tom C. Bergroth

Göteborgs musei myntkabinett

har från baron A. Rozücki å Fösslunda fått mottaga en dyrbar gåfva, bestående af ett guldmynt från runperioden. Det sällsynta myntet, af hvilket slag förut intet finnes å museum, är ensidigt, och framställer ett väl formadt manshufvud, hvarunder synes en häst, och vid sidan diverse runslingor; bilden är omgifven af 5 st. släta ringar samt 3 st. utmärkt väl gjorda perlringar; vid deras öfversta del är en ygla i 3 delar. Myntet är af 7:de storleken och väger 80 korn.

Detta mynt samt en unik medalj af hertig Carl af Södermanland (sedan Carl IX af år 1573), och ett likaledes unikt mynt af danske konungen Erik Emund (1134–1137) kunna med skäl anses som perlor uti musei myntsamling.

Notis i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning 1853

Guldbrakteat funnen i Västergötland och beskriven i en tidningsnotis 1853.

FOTO: MAGDALENA ERIKSSON, GÖTEBORGS STADSMUSEUM.

Guldbrakteater

"DET SÄLLSYNTA MYNTET" i en notis från 1853 är en guldbrakteat med bärögla – ett brakteatpräglat hängsmycke och inte ett mynt. Den vanligaste framställningen på sådana är kombinationen människohuvud och ett fyrfotadjur liknande en häst.

En brakteat som med största sannolikhet är den år 1853 omskrivna har inv.nr GAM 1412 i Göteborgs stadsmuseum. Den beskrivs som hängsmycke funnet i Tysslanda, Fuxerna socken i Västergötland och förvärvat av friherre A. Rozychi. Diametern är 28 mm och vikten 4,4 gram. Några "runslingor" syns inte till, men beskrivningen kan vara missuppfattad. Guldbrakteaten är utställd i Göteborgs stadsmuseums basutställning om regionens förhistoria.

Av guldbrakteater med runor i omskriften är annars den så kallade Vadstena-brakteaten den mest berömda. Den påträffades år 1774 och har Historiska museets inv.nr 70:1. Den stals 1938, men innan dess hade lyckosamt nog en kopia utförts. En annan är vad man kallar Mariedamms-brakteaten som är stampidentisk med den från Vadstena, inkommen till museet 1906. Båda dateras till tiden cirka 450–550 och är beskrivna av Oscar Montelius i *Fornvännen* 1906 som indelar brakteaterna i ABCD-typer.

Mårten Stenberger beskriver guldbrakteaterna som gyllene hängsmycken i *Det forntida Sverige* (1964, s. 477–488). Den med människohuvud över ett fyrfotadjur benämns C-typ och är den största gruppen, sådana med runinskrifter är vanliga.

Stenberger urskiljer tre C-varianter, av vilka den med "huvud omedelbart ovanpå djurkroppen" ju hör till de här nämnda. Huvudet "är en kvarleva från den ursprungliga inspirationskällan, medaljongernas kejsarporträtt, men i övrigt är det nordisk föreställningsvärld och konstuppfattning som kännetecknar dem." Hans karta visar att guldbrakteater framkommer som fynd mest i västra Sverige, Gotland, Öland samt i Danmark men även Norge.

Den bevarade kopian av Vadstena-brakteaten.

Diameter 30 mm, vikt 6 gram.

FOTO: ULF BRUXE, HISTORISKA MUSEET.

Mått och vikt

Tidningsnotisen år 1853 anger vikten i korn. 80 korn motsvarar cirka 3,4 gram. Termen lånades från det viktssystem för ädla metaller, som tillämpades av myntmästarna. År 1574 proverades halten på silvermynt från 1568–1573. I då förda protokoll används vikthenheter lod, qvintin, ort, gren (gran, grän) och korn för att ange lödigheten. Förhållandet dem emellan är 1 lod = 4 qvintin = 16 orter = 256 korn.

I SFS 49, 1878, fastställdes viktmåtteten genom Kongl. Maj:ts förordning *Om mått och vikt*: 1 kilogram = 10 hektogram = 2 μ 35 ort 25,20 korn.

Vadstena-brakteatens vikt angavs år 1906 som 1 ort 50 korn, alltså betydligt mer än den i notisen nämnda och den senare uppgivna vikten för GAM142, som har hänge men inte den pålödda yttre, vridna guldtråden.

7:de storleken innebär 30 mm i diameter enligt Berchs skala för medaljer. Numismatikern och kanslirådet Carl Reinhold Berch (1706–1777) upprättade en storleksskala för officiella svenska belöningsmedaljer. Den publicerades år 1773 i *Beskrifning öfwer svenska mynt och kongl. skådepenningar* och visar en i 26 storlekar graderad skala. Fortfarande används skalan när det gäller medaljer.

MGL

NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening
Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb
Öringe 111
31291 Halmstad

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

**Katrineholm Flen Vingåker
Myntklubb**
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
www.mksb.se

Nola Myntklubb, Örnsköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Samlarföreningen Klave
Oskarsgatan 12
331 41 Värnamo

Samlarklubben Numis
www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb
www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb
strangnasmyntklubb.wordpress.com

Svenska Pollettöreningen
www.pollett.se

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

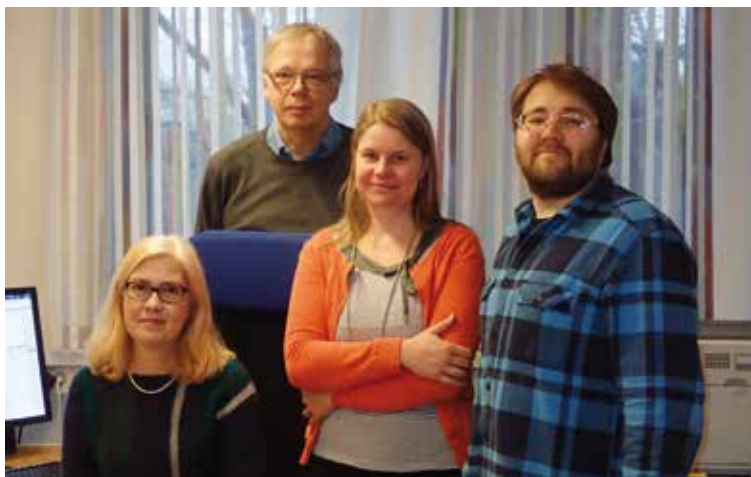
Vetlanda Numismatiska Förening
Ölandsgatan 7
574 37 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb
Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se

PERSONALIA

Numismatiska forskningsgruppen i december 2017. Kenneth Jonsson (längst bak), Ylva Holmberg Jansson (till vänster), Viacheslav Kuleshov (till höger) samt Eeva Jonsson (i mitten). I bilden saknas Bo Gunnarsson, som för närvarande arbetar med Brita Malmers sista bok *Serpents and Crosses*.

FOTO: ANNE HOFFMAN.

Viacheslav Kuleshov – ny postdok vid Numismatiska forskningsgruppen

Viacheslav Kuleshov – eller Slava som hans vänner kallar honom – fick i slutet av 2017 en postdok-anställning vid Numismatiska forskningsgruppen, Stockholms universitet. Han är född 1983 och har arbetat vid Eremitaget i Sankt Petersburg sedan 2005.

Slava är i dag den ledande aktiva experten på islamisk, vikingatida numismatik. Hans kunskaper behövs verkligen i Sverige, eftersom islamiska mynt är den näst största myntgruppen i de vikingatida fynden. I dag känner man till 84 500 islamiska mynt i Sverige.

Utöver de islamiska mynten täcker hans specialkompetens även indiska mynt. Slavas doktorsavhandling, *The Dynamics of Monetisation in Eastern Europe, Eighth to Eleventh Centuries: On the Economic Foundations and Chronology of Early Rus' State Formation*, är tryckt och kommer att försvaras under 2018.

Slava är en mycket aktiv författare. Hans numismatiska publikationer omfattar redan sjuttio stycken med koncentration på islamiska mynt,

inklusive sådana som omfattar skattfynd från Ryssland, Vitryssland samt Ukraina. Förutom islamisk numismatik är språk hans stora passion. Slava kan otroligt många språk: Förutom ryska, som är hans modersmål, talar han flytande engelska, estniska, arabiska, grekiska, latin, portugisiska, serbiska och tyska.

Varmt välkommen till Sverige, Slava! Tack vare dig har Sverige fått en efterföljare till Gert Rispling och kan fortsätta att även i framtiden inta en ledande position i islamisk numismatik i världen.

Eeva Jonsson

En postdoktoral medarbetare – postdok – innehar en temporär forsknings tjänst eller forskningsstipendium, ofta i utlandet, efter disputationen och är till för att den nydisputerade forskaren ska ha möjlighet att bygga en egen forskningsprofil. Postdoktoral forskning ger nyblivna doktorer möjlighet att skaffa sig ytterligare erfarenheter och meriter som forskare efter disputationen.

AUKTIONER & MÄSSOR

Våren

24/3 Myntauktion 26, MISAB,
Stockholm

25/3 Myntauktion 27, MISAB,
Stockholm

7/4 Myntmässa, Göteborgs
Numismatiska Förening

21/4 FriMynt 2018,
Helsingborg

12/5 Myntauktion, Myntkom-
paniet, Stockholm

Hösten

15/9 Myntauktion 28, MISAB,
Stockholm

16/9 Myntauktion 29, MISAB,
Stockholm

28/10 MØNTBØRS 2018,
Copenhagen Coin Fair

Bli medlem i

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Stiftad 1873

Årsavgiften för 2018
är 200 kr

*Som medlem får du
Svensk Numismatisk Tidskrift
som utkommer med
åtta nummer per år*

info@numismatik.se

Lunds Mynthandel

Köper och Säljer
Byter och Värderar

Mynt och Sedlar
Tillbehör och Litteratur

Lagerlista finns på
www.lundsmynthandel.se

Klostergatan 5, 222 22 Lund
tel. 046 - 14 43 69
butik@lundsmynthandel.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Hantverkargatan 36
112 21 Stockholm

Tel. 08 - 611 01 10

Skarabé Mynt & Guld AB

köper och säljer

MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6

411 17 Göteborg

Tel. 031 - 135 088

skarabe@telia.com - www.skarabe.eu

Öppet: Vardagar 10 - 18

hastur.fi

- polletter
- rederimärken
- medaljer
- knappar
- exonumia

hastur.fi

VÄLKOMNA PÅ MYNTMÄSSA

Lördag 7 april 2018
kl. 11 – 15

i Dalheimers hus, Slottsskogsgatan 12
i Majorna, GÖTEBORG

Svenska Numismatiska Föreningen
& 10–15 mynthandlare
kommer att vara representerade.
Göteborgs Numismatiska Förening anordnar.

FriMynt 2018

44:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN

Välkommen!

21 april kl 11.00-17.00

IDROTTENS HUS
MELLERSTA STENBOCKSGATAN, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)42-28 01 87 • Fax +46 (0)42-29 20 83

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppetider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08 – 662 62 61

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNRAR**
*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*
www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08 – 411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 21 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 – 13 94 84
besour@telia.com
www.besour.se

COLLECTIA AB

Box 43
312 24 Knäred
Tel. 0430 – 507 43 (mån – tors 13 – 15)
info@collectia.se
www.collectia.se
Kontaktperson: Jimmy Häggqvist

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08 – 732 66 86, 070 – 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Södra Långvägen 17 A
443 39 Lerum
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 11
371 35 Karlskrona
Tel. 0455 – 813 73
lennart@mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
503 06 Borås
Tel. 033 – 41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. / fax 046 – 14 43 69
butiken@lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt@hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info@mitqalcoins.se
Tel. 070-610 10 73

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155 – 28 63 25
corona-coin@swipnet.se
www.coronamylnt.se

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08 – 662 62 61
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NILSSONS MYNTHANDEL

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076 – 113 22 07
nilssonsmynthandel@hotmail.com

NUMIKON

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 031 – 20 81 11
numikon@comhem.se

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. / fax 046 – 25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042 – 12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6 / Box 16 390
103 27 Stockholm
Tel. 08 – 411 50 81, fax 08 – 411 52 23
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031 – 13 50 88
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STRANDBERGS MYNTHANDEL

& AKTIESAMLAREN AB
Hantverkargatan 36
112 21 Stockholm
Tel. 08 – 611 01 10, fax 611 32 95
info@aktiesamlaren.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. / fax 031 – 20 81 11
numikon@comhem.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Vasagatan 42
111 20 Stockholm
Tel. 08 – 411 08 07, fax 08 – 21 21 96
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070 – 368 08 07
info@wijk.se

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08 – 732 66 86 • 070 – 212 64 55
www.mynt.nu/smf/

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 12 maj 2018

Ett urval mynt (inkl. köparprovision) som vi har sålt tidigare:

1 mark 1617
23.000:-

Pommern, 1 taler 1657
24.000:-

1 riksdaler 1827
30.000:-

1 dukat 1745/4
36.000:-

½ riksdaler specie 1845
24.000:-

Finland
1 penni 1864
22.000:-

Tjeckoslovakien
1 ducat 1934
20.000:-

Kiaochow
5 och 10 cent 1909
40.000:-

Irland
1 penny
41.000:-

Bättre mynt och hela samlingar mottages till kommande myntauktioner.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@philea.se

www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

AUKTIONERNA 26 & 27

Auktionerna 26 och 27 avhålls 24-25 mars på hotell Sheraton i Stockholm. För ytterligare information och detaljer om beställning av katalog, se vår hemsida.

Auctions 26 and 27 will be held at hotel Sheraton, Stockholm the 24-25th of March. For further information, go to our website www.coinauctions.se

INTERNETAUKTION 10

Vår tionde internetauktion, som är en av våra största hittills, avslutas i början av mars. Auktionen finns publicerad på vår hemsida.

Our 10th internet auction, which is our biggest internet auction so far, will end in the beginning of March. You can find the auction at our website www.coinauctions.se.

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se